

get ganske Andet end den Maade, hvorpaa den gaaer frem, som ikke har faaet den uhyre Magt, som en god Underviisning giver. Men i Skotland ligesom i Schweiz tager det Offentlige sig af Skolevæsenet. Ogsaa i Holland, hvor man ligeledes har et fortrinligt Skolevæsen, er det det Offentlige, der tager sig af det, og Skolevæsenets fortrinlige Tilstand der hidrører maaskee nærmest fra en enkelt Foranstaltning, som et æret Medlem, der har praktisk Indsigt i Skolevæsenet, sigtede til, og som ofte er bragt paa Bane her, nemlig at Skolen der ikke er nogen meget tvingende Organisation, men der er ansat en Underviisningsinspektør med Medhjælper, hvis Opgave det er at anspre til Underviisningens Udvikling og Udbredelse, at vejlede og give Oplysninger. Saadanne Ting og andre, der staae i Forbindelse dermed, er det, der have bragt dette Lands Skolevæsen paa et saa høit Standpunkt. Ja, selv i det Land, der fremfor andre er Frihedens Land, og hvor man nødig griber ind i Friheden og nødig paalægger Folk flere Byrder end absolut nødvendigt, i Nordamerika, der anvender man dog Meget paa Skolevæsenet; det sætter man meget høit; det lader det Offentlige udstrække sig til alle Borgere. Men det er jo nødvendigt at nævne Exempler fra andre Lande. Hver af os føler jo hver i sin Kreds, hvor stor en Trang der er til Reformen her; det er jo idelig og idelig anerkjendt ogsaa i denne Sal, hvorledes der er den største Nødvendighed for dog at komme videre end det gamle Grundlag, hvorpaa vi her blive staaende. Anerkjende vi dette, og ere vi i Virkeligheden enige om, at man skal fremad, hvilken anden Vej have vi da at gaae end den, her ligger for, hvilken anden Vej have vi end at lade foretage en Undersøgelse? Er der Noget, der for Alvor tænker paa, at der skulde indbringes et privat Lovforslag, og at et saadant privat Lovforslag netop efter de Udtalelser, her ere faldne i Anledning af Forslaget om Medsættelsen af en Commission, skulde have den mindste Udsigt til at gaae igjennem? Er der ikke saa forskjelligartede Anskuelser derom, at det dermed er givet, at der ikke er den fjerneste Udsigt til at udrette Noget ved et saadant Lovforslag. Og kommer man med pri-

vate Lovforslag, saa hører man altid Uttringer om det Måslige i at bringe det private Initiativ til Anvendelse — Uttringer, som jeg ellers ikke anerkjender, men som jeg ganske vist anerkjender, naar det er i en Materie, som er saa vanskeligt, hvor alene det at tilvejebringe Materialet, og end mere det at kunne samarbejde det til et sælles Resultat er saa vanskeligt. Saa siger man: Ja, men Ministeren kan jo gjøre det; men kan da Ministeren med Nytte forelægge et saadant Lovforslag, og er det ikke i Virkeligheden tværtimod en Anerkjendelse af os, en Anerkjendelse af Repræsentationen, ja af Folket kan jeg maaskee sige, at han istedetfor selv at forelægge sine egne individuelle Anskuelser, først lader dem bearbejde. Jeg gjorde stærkt nok gjældende forrige Gang, at jeg vilde foretrække en parlamentarisk Commission, men selv ved Forslaget om en Commission som denne, er det i Virkeligheden ikke en stor Gensnyttagen til os fra Ministerens Side, at han istedetfor selv at forelægge et saadant Forslag, først vil høre nogle Medlemmer af dette Thing og af Landsthinget i Forening med andre sagkyndige Folk, og naar han først lader dem behandle og undersøge Sagen, vil han vistnok ogsaa faae et langt større Resultat. Selv de Indvendinger, jeg hører i denne Sag, maatte jo forresten overbevise den, der ikke iforveien havde en ganske bestemt Anskuelse om, hvad der er det Rette i denne Sag. De Herrer ville lægge Mærke til, hvorledes Indvendingerne lyde fra de forskjelligste Standpunkter. Fra den ene Side siger man: Vi vide Alt, Sagen er saa behandlet, der behøves ikke den mindste Undersøgelse. Dette er sagt forrige Gang og gjentages idag. Fremdeles siges der: Vi ere sagkyndige iforveien, saa at vi kunne dømme om Sagen saa godt som vel Noget. Jeg beklager, at de Herrer, som dog nære en saadan Interesse for Sagen, ikke for længe siden i Forslag have fremsat den Mening, de have om Sagen, og som de mene, vi maae dele med dem. Men fra den anden Side høre vi den stik modsatte Anskuelse, idet der er sagt: Sagen er ikke moden nok til at komme i Commission; saa skulde den anderledes være discuteret, saa skulde den være baaren af Mænd, der havde helliget sig til denne Virksomhed. Det er saaledes fuldkomment forskjel-